

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
ОДЕСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ імені І. І. МЕЧНИКОВА
Філологічний факультет

ЗАТВЕРДЖУЮ

Ректор ОНУ імені І. І. Мечникова
проф. Вячеслав ТРУБА
Головний
Комісія 2024 р.

ПРОГРАМА ФАХОВОГО ІСПИТУ
для здобуття другого (магістерського) рівня вищої освіти
за освітньо-професійною програмою
«Українська мова та література»

Схвалено на засіданні Вченої ради
філологічного факультету
Протокол № 9 від «5» квітня 2024 р.

ОНУ
2024

Програма фахового іспиту для вступу на другий (магістерський) рівень вищої освіти за освітньо-професійною програмою «Українська мова та література». Одеса : ОНУ, 2024. 25 с.

Розробники: *Алла Петрівна Романченко*, голова атестаційної комісії, доктор філологічних наук, професор, професор кафедри української мови та мовної підготовки іноземців;

Євген Володимирович Джиджора, доктор філологічних наук, доцент, професор кафедри української літератури та компаративістики.

Схвалено на засіданні Вченої ради філологічного факультету

Протокол № 9 від «5» квітня 2024 р.

Голова Вченої ради факультету _____ Людмила СТРИЙ

Вчений секретар _____ Алла РОМАНЧЕНКО

ЗМІСТ

1. Загальні положення
2. Програма фахового іспиту з української мови
3. Рекомендована література з української мови
4. Програма фахового іспиту з української літератури
5. Рекомендована література з української літератури
6. Критерії оцінювання фахового іспиту

1. ЗАГАЛЬНІ ПОЛОЖЕННЯ

Організація та проведення фахового іспиту для вступу на другий (магістерський) рівень вищої освіти за освітньо-професійною програмою «Українська мова та література» відбувається відповідно до порядку, визначеного Положенням про приймальну комісію Одеського національного університету імені І. І. Мечникова.

Мета фахового іспиту – визначення рівня знань майбутніх здобувачів другого (магістерського) рівня вищої освіти з дисциплін професійної лінгвістичної й літературознавчої підготовки (від початкового до професійно-спрямованого) та перевірка їхньої обізнаності у базових питаннях класичного мовознавства й літературознавства та новітніх напрямках цих галузей знань.

Вимоги до рівня підготовленості вступників. Фаховий вступний іспит має інтегрований характер і передбачає знання базових філологічних понять та охоплює питання з навчальних дисциплін лінгвістичної й літературознавчої підготовки. Із дисциплін *лінгвістичної підготовки* вступники повинні знати:

- фундаментальні відомості з мовознавчих дисциплін;
- мовні тенденції й закономірності розвитку мови;
- орфографічні, орфоепічні, лексичні, граматичні, стилістичні норми сучасної української літературної мови;
- сучасні наукові напрями розвитку лінгвістичної науки, сучасні й традиційні концепції аналізу та синтезу мовних явищ, закономірності розвитку мовної системи в цілому і її складників зокрема;
- основні світоглядні теорії та концепції в галузі гуманітарних і суспільних наук, закономірності застосування методів цих наук у різних сферах професійної, викладацької, науково-дослідницької діяльності.

Із дисциплін *літературознавчої підготовки* вступники повинні знати:

- основні тенденції розвитку українського літературного процесу;
- провідні твори української літератури від давнини до сучасності;
- жанрове розмаїття української літератури;
- стилі української літератури;
- основні риси української літератури як частини світового літературного процесу.

Вступники повинні вміти:

- аналізувати мовний матеріал з огляду на сучасний стан лінгвістичної думки;
- орієнтуватися в сучасних тенденціях розвитку мовних явищ;
- пояснювати природу сучасних мовних форм та історію їхнього походження;
- виконувати фонетичний, лексичний, морфемний, словотвірний, морфологічний та синтаксичний аналіз мовного матеріалу;
- розкривати сутність поставленої мовознавчої проблеми, систематизувати й узагальнювати матеріал, робити аргументовані висновки;
- характеризувати український літературний процес;

- розрізняти провідні течії, стилі та тенденції розвитку українського літературного процесу;
- застосовувати сучасні методи дослідження українських літературних творів;
- демонструвати культурно-історичну й художню значущість творів української літератури в контексті загальносвітового літературного процесу.

Пропонована програма містить загальні відомості, перелік питань з основних розділів мовознавчих і літературознавчих курсів відповідно до навчального плану підготовки бакалавра за освітньо-професійною програмою «Українська мова та література», списки рекомендованої літератури для підготовки претендентів на навчання для здобуття ступеня магістра, а також критерії оцінювання фахового іспиту.

Форма проведення фахового іспиту – тестування.

2. ПРОГРАМА ФАХОВОГО ІСПИТУ З УКРАЇНСЬКОЇ МОВИ

Місце української мови серед інших слов'янських мов. Походження української мови та основні етапи її розвитку. Українська мова – національна мова українського народу. Закон про мови й Державна програма розвитку мов в Україні: зміст і значення документів.

Українська літературна мова як упорядкована форма національної мови. Діалектна основа української літературної мови. Основні етапи розвитку української літературної мови. Найважливіші пам'ятки історії української літературної мови.

Предмет і завдання **фонетики** української мови. Поняття про звукові одиниці сучасної української літературної мови. Аспекти дослідження звуків сучасної української літературної мови. Фонетика як учення про акустичні й артикуляційні властивості звуків. Теоретичне та практичне значення фонетики. Місце фонетики серед інших лінгвістичних дисциплін. Стилiстичні засоби фонетики.

Фонетичне членування мовленнєвого потоку. Сегментні та суперсегментні фонетичні одиниці. Вокалізм сучасної української літературної мови. Консонантизм сучасної української літературної мови. Позиційні та комбінаторні зміни голосних і приголосних.

Зміни звукового складу слів у мовленнєвому потоці. Асимілятивні процеси в сучасній українській мові. Поняття про асиміляцію та її види: асиміляція приголосних за місцем творення, асиміляція приголосних за способом творення, асиміляція приголосних за місцем і способом творення, асиміляція приголосних за дзвінкiстю й глухістю, асиміляція приголосних за м'якістю. Поняття про дисиміляцію. Дисимілятивні процеси в сучасній українській мові. Характеристика різних видів дисиміляції. Інші фонетичні процеси (акомодация, спрощення у групах приголосних, метатеза, гаплогія, афреза, протеза, епентеза та ін.). Подовження й подвоєння приголосних.

Фонетика і фонологія. Поняття про фонему та її варіанти. Фонологічна

система української мови (загальна характеристика). Функції фонем. Різні тлумачення поняття фонем у працях українських лінгвістів. Система голосних фонем української мови в її історичному розвитку. Основний вияв і варіанти фонем. Класифікація голосних фонем у сучасній українській мові. Редуковані голосні та наслідки їхнього занепаду. Система приголосних фонем сучасної української мови. Основний вияв і варіанти фонем. Алофони, варіанти та варіації. Звукові поля голосних і приголосних фонем.

Чергування звуків та його види. Чергування /о /, / е / з / і /, історична довідка про виникнення цього чергування; чергування /о /, / е / з / і / при словозміні; чергування /о /, / е / з / і / при словотворенні; відхилення в чергуванні цих фонем. Чергування /о /, / е / з нульовою фонемою. Чергування /о /, / е / після шиплячих та j: історична довідка; закономірність цього чергування в сучасній українській мові; випадки порушення правил вживання *о, е* після шиплячих та j. Чергування /и / з /о / у звукосполученнях *ри, ли, ро, ло*.

Чергування в системі приголосних (в історичному освітленні). Явища палаталізації приголосних в історії української мови та їхні наслідки. Чергування /г /, /к /, /х / – /ж /, /ч /, /ш / – /з' /, /ц' /, |с'| як наслідок першої та другої перехідних палаталізацій. Чергування /д / – /дж /, /т / – /ч /, /з / – /ж /, /с / – /ш /, /зд / – /ждж / тощо в дієслівних формах. Чергування губних у сполученнях губний + л та губний + j. Зміни приголосних при творенні слів за допомогою суфіксів -ськ(ий), -ств(о), -ин(а).

Склад як фонетичне явище. Складотворчі властивості звуків. Основні закономірності складоподілу. Морфемне членування слова і складоподіл. Словесний наголос. Наголос і його роль у розрізненні слів та їхніх форм.

Транскрипція й транслітерація. Фонетична та фонематична транскрипції. Принципи фонетичного аналізу слова.

Українська **орфоепія**. Норми української літературної вимови. Орфоепічна норма і варіант. Орфоепічні норми в системі українських голосних. Орфоепічні норми в системі українських приголосних. Орфоепічні норми в системі звукосполук. Орфоепічні норми в системі наголошування. Основні типи вимовних помилок, причини їхнього виникнення.

Графіка української мови в її історичному розвитку. Український алфавіт. Інші знаки, використовувані в українському алфавіті. Співвідношення між літерами українського алфавіту й фонемами української літературної мови. Звукове значення літер *я, ю, є, і, щ*. Способи позначення фонем /й/. Позначення м'якості приголосних на письмі. Вживання м'якого знака. Вживання апострофа.

Основні етапи розвитку української **орфографії**. Співвідношення орфографії з графікою й орфоепією. Принципи сучасного українського правопису та історія його становлення. Поняття орфограми, різновиди орфограм. Зміни в системі українського правопису в чинній редакції (2019 р.).

Предмет і завдання **лексикології**. Зв'язки лексикології з іншими розділами науки про мову.

Слово як базова одиниця мови: його основні ознаки та функції. Поняття лексеми, семеми, семи. Різновиди сем. Слово і знак: семіотичні аспекти вивчення слова. Слово та поняття. Значення слова. Взаємодія лексичного й граматичного аспектів слова. Типи лексичних значень слова. Значення денотативні та сигніфікативні, вільні й зв'язані, прямі та переносні тощо. Семантична структура слова і її основні компоненти. Метод компонентного аналізу в лексиці. Системні відношення лексичних одиниць.

Однозначні й багатозначні слова. Багатозначність слова, шляхи її розвитку. Вихідне та похідне значення слова. Типи багатозначності в українській мові. Способи утворення переносних значень. Метафора як вид перенесення найменувань. Узуальні й okazіональні метафори. Метонімія як вид перенесення назв. Продуктивні моделі метонімічних перенесень. Синекдоха та її різновиди.

Синонімія, її місце і роль у лексико-семантичній системі. Вузьке та широке розуміння синонімії. Поняття про синонімічний ряд і його домінанту. Типи синонімів та синонімічних рядів. Джерела синонімії. Стилістичні функції синонімів. Словники синонімів.

Антонімія в українській мові. Типи антонімів за структурою й семантичною сутністю протилежності. Антонімічні пари, їхні види. Стилістичні функції антонімів. Антономазія. Оксиморон. Словники антонімів.

Омонімія в сучасній українській мові. Поняття про лексичні омоніми. Джерела лексичної омонімії. Типи омонімів. Часткові омоніми. Проблема розмежування омонімії та полісемії. Стилістичні функції лексичних омонімів. Міжмовна омонімія. Словники омонімів.

Поняття про паронімію. Причини виникнення паронімів. Паронімія й парономазія. Стилістичні функції паронімів. Словники паронімів.

Склад лексики сучасної української мови за походженням. Становлення лексико-семантичної системи української мови. Генетична характеристика української лексики, основні шляхи її формування. Українська лексика індоєвропейського та праслов'янського лексичного фонду. Спільнослов'янська та спільносхіднослов'янська лексика. Власне українська лексика. Слова українського походження в інших мовах.

Мовні контакти й лексичні запозичення. Шляхи запозичень. Етапи засвоєння запозичених слів і супроводжувальні семантичні процеси. Класифікація запозичень за походженням. Запозичення з інших слов'янських мов. Слова давньогрецького, латинського, тюркського походження. Запозичення із західноєвропейських мов. Тематичні групи запозичень. Інтернаціоналізми у складі української лексики, їхні ознаки. Стилістичні можливості іншомовної лексики.

Лексика української мови за сферами вживання. Лексика кодифікована та некодифікована, загальнонародна й регіональна та соціально обмеженого використання. Територіально обмежена лексика (діалектизми), аспекти її вивчення. Діалектні словники та атласи. Просторіччя. Жаргонна лексика й літературна мова. Жаргонізми, вульгаризми, арготизми та їхнє стилістичне використання.

Поняття терміносистеми. Джерела термінів. Термінологічні словники. Проблеми й перспективи української термінології. Сфери поширення та функції термінів. Функції професіоналізмів.

Активна й пасивна лексика сучасної української літературної мови. Відбиття в сучасному лексичному фонді історичної еволюції слова. Застарілі слова, їхні різновиди та стилістичні функції. Неологізми як засіб збагачення словникового складу сучасної української мови. Різновиди неологізмів. Неологізми як засіб номінації й художнього зображення. Загальномовні неологізми: комунікативне призначення, функції, частота вживання. Терміни-неологізми. Індивідуально-авторські неологізми та їхні стилістичні функції. Оказіоналізми. Словники нових слів та значень.

Лексика сучасної української мови за експресивно-стилістичним забарвленням. Поняття про стильову диференціацію лексики. Експресивно-стилістична характеристика української лексики. Стилістично нейтральна лексика. Стилістично забарвлена лексика.

Фразеологія української мови. Принципи класифікації фразеологізмів. Аспекти вивчення фразеологізмів. Вільні та зв'язані сполучення слів. Поняття фразеологічної одиниці. Спільні й відмінні риси слова та фразеологізму. Співвідношення між лексичним значенням слова й значенням фразеологізму. Семантика, структура та лексичний склад фразеологізмів. Однозначність і багатозначність фразеологічних одиниць. Синонімія, антонімія, омонімія фразеологічних одиниць. Джерела української фразеології. Типи фразеологізмів. Варіантність і трансформація у сфері фразеології. Тематичні групи фразеологізмів. Крилаті вислови та їхні стилістичні функції. Фразеологічні словники та словники крилатих висловів.

Українська лексикографія. Основні етапи її історії. Перші українські словники. Характеристика найважливіших лексикографічних праць. Теоретична й практична лексикографія. Основні тенденції розвитку сучасної української лексикографії. Типи словників. Класифікація лінгвістичних словників: актуальні критерії. Характеристика основних лінгвістичних словників. Проблеми макро- та мікроструктури словника. Перспективи розвитку української лексикографії.

Предмет і завдання **морфеміки** української мови. Зв'язок морфеміки зі словотвором та морфологією. Морфема як одиниця мови. Співвідношення понять «морфема» і «морф». Аломорфи та варіанти морфем. Класифікація морфем. Кореневі й афіксальні морфемі. Суфікси, їхня роль у мові та походження. Префікси, їхня роль у мові та походження. Поняття про інтерфікси, постфікси, вставні морфемі. Афіксоїди. Закінчення (флексії) як афікси словозміни. Полісемія, синонімія й омонімія афіксів. Словозмінна основа слова та її характеристика. Історичні зміни в морфемній структурі слова: опрощення, перерозклад, ускладнення, декореляція. Словники морфем. Принципи морфемного аналізу слова.

Словотвір як окремий розділ науки про мову. Два аспекти словотвору. Зв'язок словотвору з морфемікою, лексикологією, морфологією, синтаксисом, орфографією. Словотвірні ресурси сучасної української мови. Основні

поняття словотвору. Похідне слово, його ознаки. Розмежування структурної й семантичної похідності. Мотивувальна (твірна) і мотивована (похідна) база та основа. Словотвірний формант. Основні різновиди семантичної мотивації й семантичних відношень. Морфонологічні явища.

Способи словотворення в сучасній українській мові. Морфемні способи словотворення, їхні різновиди та словотвірні засоби. Неморфемні способи словотворення, їхні різновиди та словотвірні засоби. Особливості словотворення різних частин мови. Принципи словотвірного аналізу слова.

Питання про словотвірний тип, словотвірну модель, словотвірний ланцюжок, словотвіре гніздо.

Предмет і завдання **граматики** української мови. Основні поняття. Граматичне значення слова й способи його вираження в українській мові. Граматична форма слова. Флексія як основна частина словоформи. Синтетичні форми слів та елементи аналітизму в граматиці української мови. Граматична категорія. Система граматичних категорій в українській мові. Грамема. Основні способи вираження граматичних значень слова в українській мові. Морфологічна парадигма.

Предмет і завдання **морфології** української мови. Проблема поділу слів на частини мови в сучасній лінгвістиці. Система частин мови в історичному висвітленні. Критерії виокремлення лексико-граматичних класів слів. Критерії поділу слів на частини мови. Традиційні та новітні класифікації слів за частинами мови. Поняття про словоформи. Повнозначні (самостійні) та неповнозначні (несамостійні) частини мови. Вигуки. Проблема визначення статусу слів категорії стану (предикативних прислівників) та модальних слів. Взаємоперехід у системі частин мови: синтаксичний, морфологічний, семантичний.

Іменник як частина мови. Лексико-граматичні ознаки іменника. Проблема виокремлення займенникових іменників. Лексико-семантичні категорії іменників: назви істот і неістот; загальні та власні назви; конкретні й абстрактні іменники; збірні іменники та іменники з речовинним значенням. Перехід іменників з одного лексико-семантичного розряду в інший. Синтаксичні функції іменників.

Функційно-семантичні особливості граматичної категорії роду. Лексичне, морфологічне та синтаксичне її вираження. Рід іменників, стать і значення істоти/неістоти. Іменники спільного та подвійного роду. Родова диференціація невідмінюваних слів. Рід абrevіатур.

Категорія числа іменників, її значення та граматичні засоби вираження. Однина та множина в граматиці й однина та множина в об'єктивній дійсності.

Відсутність числових протиставлень у парадигмі ряду іменників. Залишки форм двоїни в сучасній українській мові. Засоби утворення форм множини в українській мові.

Категорія відмінка іменників. Залишки давніх типів відмінювання в сучасній українській літературній мові та діалектах. Відмінкова система сучасної української літературної мови. Основні значення відмінків. Словозміна іменників. Поняття про парадигму іменника. Принципи поділу

іменників за парадигматичними ознаками на відміни та групи. Парадигматичні ознаки іменників I відміни. Поділ іменників I відміни на групи. Диференціація іменників у межах II відміни. Варіантні парадигми іменників II відміни з кінцевим -р. Парадигматичні ознаки іменників III відміни. Система закінчень іменників IV відміни. Особливості відмінювання іменників, що мають тільки форму множини. Іменники з ознаками прикметникової парадигми. Невідмінювані іменники на тлі флективного ладу української мови.

Прикметник як частина мови. Особливості становлення прикметника як частини мови. Специфіка граматичних категорій прикметника. Характер категорій роду, числа та відмінка прикметників у сполученні зі змінюваними іменниками, що не мають словозміни, та з іменниками спільного роду. Відмінювання прикметників. Членні й нечленні прикметники. Стягнені та нестягнені форми членних (повних) прикметників. Синтаксичні функції прикметників.

Лексико-граматичні розряди прикметників. Якісні прикметники, їхні семантичні та граматичні особливості. Відносні прикметники, їхні семантичні групи. Присвійні прикметники. Питання про порядкові прикметники в лінгвістичній літературі. Проміжні розряди прикметників. Особливості відмінювання прикметників твердої групи, м'якої групи, прикметників на -лиций.

Творення ступенів порівняння якісних прикметників. Питання про статус та кількість граматичних значень категорії ступенів порівняння. Значення форм вищого і найвищого ступенів порівняння, їхні синтаксичні функції. Прості (синтетичні) та складені (аналітичні) форми ступенів порівняння, їхнє творення. Перехід прикметників з одного розряду в інший. Ад'єктивація. Субстантивація прикметників.

Числівник. Особливості становлення числівника як частини мови. Його статус у системі частин мови. Головні граматичні ознаки числівників. Шкільна і наукова традиція в інтерпретації числівників. Розряди числівників за значенням та структурою (в історичному освітленні). Кількісні числівники. Семантичні групи кількісних числівників. Питання про порядкові числівники в лінгвістичній літературі. Характеристика числівників за будовою. Відмінювання кількісних числівників. Відмінювання порядкових числівників. Синтаксичні функції кількісних та порядкових числівників. Зв'язок кількісних числівників з іменниками.

Займенник, його семантичні та граматичні особливості. Питання про займенники в лінгвістичній літературі. Місце займенника в системі частин мови (в історичному освітленні). Групи займенників за значенням. Граматичні ознаки займенників. Морфологічний склад займенників і співвідношення різних груп займенників з іншими частинами мови. Відмінювання займенників. Словотвірні ознаки займенників. Пронімінація та субстантивація займенників. Особливості наголошування займенників.

Питання про слова категорії стану та модальні слова в лінгвістичній літературі.

Поняття про дієслово як частину мови. Інфінітив. Дві основи дієслова (основа інфінітива, основа теперішнього (або майбутнього простого) часу).

Структурні класи дієслів. Система дієслівних утворень в українській літературній мові. Зв'язка. Типи дієвідмінювання. Категорії дієслова.

Категорія виду дієслова. Дієслова доконаного й недоконаного виду (видові пари), взаємовідношення категорії виду та категорії часу. Основні способи творення видових форм дієслів. Одновидові дієслова.

Категорія перехідності / неперехідності. Проблема виокремлення категорії перехідності / неперехідності дієслова. Семантичні та синтаксичні ознаки перехідних і неперехідних дієслів. Категорія семантико-синтаксичної валентності дієслова.

Категорія стану дієслова, її зв'язок із перехідністю / неперехідністю. Активний і пасивний стан дієслів. Поняття про зворотно-середній стан, його різновиди.

Категорія часу й способу дієслова в історичному розвитку. Походження форм минулого та майбутнього часу. Система дієслівних часів у сучасній українській літературній мові. Абсолютне й відносне вживання часових форм. Зв'язок категорії часу з категорією виду. Теперішній час, його значення. Минулий час, його семантичні ознаки й особливості творення. Значення та утворення форм майбутнього часу. Категорія способу дієслова, її загальне значення й структура. Зв'язок категорії способу з категорією часу. Дійсний спосіб дієслова. Значення й утворення форм наказового способу. Семантичні ознаки та специфіка утворення дієслів умовного способу.

Особові форми дієслів у теперішньому й простому майбутньому часі. Особова парадигма дієслів наказового способу. Вияв категорії особи в дієсловах минулого часу й умовного способу. Поділ дієслів на дієвідміни в сучасній українській літературній мові. Дієслова з неповною особовою парадигмою. Транспозиційний потенціал форм часу і способу дієслів.

Безособові форми на -но, -то, їхні граматичні особливості, функції, походження.

Дієприкметник в його історичному розвитку. Проблема визначення статусу дієприкметника. Дієслівні та прикметникові ознаки дієприкметника. Активні і пасивні дієприкметники. Утворення та відмінювання, ад'єктивація й субстантивація дієприкметників.

Дієприслівник. Проблема визначення статусу дієприслівника. Дієслівні та прислівникові ознаки дієприслівника. Походження й творення дієприслівників. Правопис та наголошення дієприслівників. Перехід дієприслівників у прислівники і прийменники.

Виникнення й розвиток прислівників у мові. Визначення прислівника як частини мови. Морфологічні ознаки та синтаксичні функції прислівникових форм. Семантичні групи прислівників. Творення й морфологічний склад прислівників. Ступені порівняння прислівників. Категорія безвідносного ступеня вияву ознаки та суб'єктивної оцінки прислівників. Адвербіалізація. Вживання прислівників у значенні прийменників. Особливості правопису прислівників.

Службові слова, їхній статус у сучасній граматиці.

Прийменники. Класифікація та творення прийменників в історичному висвітленні. Визначення статусу прийменників у лінгвістичній літературі. Походження прийменників. Морфологічний склад прийменників. Первинні та вторинні прийменники. Класифікація прийменників за значенням (просторові, темпоральні, причинові тощо). Перехід самостійних слів і словосполучень у прийменники. Відприслівникові та відіменні прийменники. Правопис прийменників.

Сполучник, його функційна характеристика. Морфологічний склад сполучників. Прості (непохідні) сполучники. Складені та складні (похідні) сполучники. Характеристика сполучників за типом синтаксичного зв'язку. Сполучники сурядні й підрядні. Характеристика сполучників за способом уживання (одиночні, повторювані, парні). Розрізнення сполучників (*проте, зате, щоб, якби, якщо*) та однозвучних слів, що пишуться окремо. Критерії розмежування омонімічних сполучників та сполучних слів.

Частки. Проблема визначення статусу частки в лінгвістичній літературі. Класифікація часток. Зв'язок часток з іншими частинами мови. Місце часток у реченні. Основні й варіантні форми. Правопис часток.

Поняття про вигуки. Вигуки як слова, що виражають емоції та волевиявлення. Первинні й похідні вигуки. Групи вигуків за значенням. Функціонування вигуків у значенні іменників і дієслів. Звуконаслідувальні слова.

Предмет і завдання **синтаксису**. Типи головних синтаксичних одиниць та принципи їхнього виокремлення. Синтаксичні зв'язки й семантико-синтаксичні відношення. Поняття про предикативний, підрядний та сурядний зв'язки. Зв'язок синтаксису з іншими науками.

Словосполучення. Словосполучення як синтаксична непередикативна одиниця. Типи словосполучень за видом синтаксичного зв'язку. Способи вираження синтаксичних відношень у словосполученні. Типи підрядних зв'язків у словосполученні. Сурядні словосполучення, типи відношень між їхніми компонентами. Відкриті та закриті сурядні словосполучення, засоби їхнього вираження. Підрядні словосполучення, принципи їхньої класифікації. Елементарні й ускладнені словосполучення. Вільні та зв'язані словосполучення. Питання про відмінності фразеологічних сполук і словосполучень.

Речення як основна синтаксична одиниця. Речення й судження. Ознаки речення. Граматичні категорії речення. Поняття про структурну схему речення. Структурно-семантичні типи речень. Типи речень за модальністю та експресією.

Просте двоскладне речення. Аналіз двоскладних реченневих структур на тлі односкладних. Вираження предикативності у двоскладному реченні. Головні члени речення, їхні типи та способи вираження. Підмети прості й складені. Засоби їхнього вираження в українській мові. Структурно-семантичні типи присудків, способи їхнього вираження.

Традиційне і сучасне вчення про другорядні члени речення. Другорядні члени речення як компоненти поширених синтаксичних конструкцій. Короткі відомості з історії вчення про другорядні члени речення. Обов'язкові та факультативні члени речення. Семантико-граматичні ознаки другорядних членів речення. Узгоджені й неузгоджені означення, способи їхнього вираження. Прикладка як різновид означення. Граматичний зв'язок прикладок з означуваним словом. Прямий та непрямий додатки, специфіка вираження. Типи обставин за значенням.

Семантико-синтаксичний аспект простого речення. Власне-семантичні та семантико-синтаксичні характеристики речення. Семантико-синтаксична валентність предиката й семантико-синтаксична структура простого речення.

Класи семантично елементарних простих речень. Семантично неелементарні прості речення. Типи синтаксису у структурі простого речення. Предикат як центральна синтаксема простого елементарного речення. Субстанційні синтаксеми простого речення. Вторинні предикатні та субстанційні синтаксеми.

Поняття про односкладне речення. З історії питання про односкладні реченнєві структури. Типи односкладних речень. Слова-речення та їхні функції. Двоскладні й односкладні речення, їхні різновиди. Парцельовані конструкції. Безособові речення. Питання про інфінітивні речення. Номінативні речення. Вокативні речення. Поняття про ускладнення в сучасній лінгвістиці.

Прості ускладнені речення з однорідними членами. Однорідність і способи їхнього вираження, структурно-значеннєві характеристики ряду однорідних членів. Речення з однорідними присудками. Однорідні та неоднорідні означення. Узагальнювальні слова при однорідних членах речення.

Прості ускладнені речення з відокремленими членами. Явище відокремлення як різновид ускладнення. Умови відокремлення другорядних членів речення. Відокремлені означення, додатки, обставини. Уточнювальні слова і звороти.

Різновиди вставних одиниць. Вставлені конструкції в структурі простого ускладненого речення. Значення й граматичне вираження вставних та вставлених компонентів.

Звертання, значення й способи вираження звертань. Місце звертань у структурі речення.

Складне речення. Формально-синтаксичні, семантико-синтаксичні та комунікативні ознаки складного речення. Способи вираження синтаксичних відношень між частинами складного речення. Принципи класифікації складних речень. Типи складних речень. Граматична природа речень з однорідними присудками, проблема визначення їхнього статусу.

Складносурядні речення. Типи складносурядних речень. Розділові знаки між частинами складносурядного речення.

Складнопідрядне речення. Історія вивчення складнопідрядного речення. Логіко-граматична, формально-синтаксична та структурно-семантична

класифікації складнопідрядних речень. Види підрядних речень, принципи їхньої класифікації. Особливості зв'язків між окремими частинами складнопідрядних речень ускладненого типу.

Безсполучникові складні речення. Сміслові зв'язки між частинами безсполучникових складних речень.

Складні синтаксичні конструкції з різними типами зв'язку. Типи багатоконпонентних складних речень. Період. Розділові знаки в складних синтаксичних конструкціях та в періоді.

Складне синтаксичне ціле. Текст як компонент мовленнєвої комунікації, його основні функції.

Пряма мова. Види зв'язку прямої мови з авторською мовою. Діалог. Цитати. Пунктуація в реченнях з прямою мовою та при цитатах.

Мета і завдання **діалектології**. Літературна мова і народна (діалектна) мова. Норма літературної мови та діалектна норма. Сучасне діалектне членування української мови. Українські наріччя. Типологічні риси та межі українських наріч. Діалектні особливості частин мови.

Мета та завдання **історії української мови**. Походження української мови. Періодизація української мови. Проблеми періодизації історії української літературної мови. Вчені діаспори про періоди історії української літературної мови. І. Огієнко, Ю. Шевельов, І. Матвіяс, Г. Півторак, В. Німчук про початок та основні етапи розвитку української літературної мови. Мова писемних пам'яток періоду Київської Русі. Жанрово-стильова структура староукраїнської літературно-писемної мови. Мова українського бароко. Роль І. Котляревського в історії української літературної мови. Т. Шевченко – основоположник нової української літературної мови. Нова українська літературна мова в Західній Україні. Альманах «Русалка Дністровая». Роль І. Франка в історії української літературної мови. Роль Лесі Українки в історії української літературної мови.

Стилістика як розділ мовознавчої науки. Характеристика основних стилів сучасної української мови. Культура мови й культура мовлення. Фонетичні, лексичні, словотвірні, морфологічні та синтаксичні засоби стилістики. Стилістичні можливості словотвірних засобів. Стилістичні функції частин мови. Стилістичні функції простого та складного речень. Стилістичні особливості тексту. Система тропів, стилістичні фігури й прийоми.

Актуальні напрями сучасного мовознавства. Матеріал і методи дослідження у психолінгвістиці. Мета і завдання соціолінгвістики. Основні методи дослідження мови.

3. РЕКОМЕНДОВАНА ЛІТЕРАТУРА ДЛЯ ПІДГОТОВКИ З УКРАЇНСЬКОЇ МОВИ

ОСНОВНА

Алексієнко Л. А., Зубань О. М., Козленко І. В. Сучасна українська мова: Морфологія : підручник / за ред. А. К. Мойсієнка. Київ : Знання, 2013. 524 с.

- Березовська Г. Г. Українська діалектологія : навч. посіб. Умань : ФОП Жовтий О. О., 2015. 154 с.
- Бодик О. П., Рудакова Т. М. Сучасна українська літературна мова. Лексикологія. Фразеологія. Лексикографія : навч. посіб. для студ. вищ. навч. закл. Київ : Центр учб. літ., 2011. 413 с.
- Бойко В. М., Давиденко Л. Б. Граматика української мови : Морфеміка. Словотвір. Морфологія : навч. посіб. Київ : Академвидав, 2014. 248 с.
- Бондар О. І., Романченко А. П., Сенік Г. В., Сікорська О. О. Історична граматики української мови : навч. посіб. Одеса : ОНУ, 2013. 172 с.
- Вихованець І. Р., Городенська К. Г., Загнітко А. П., Соколова С. О. Граматики сучасної української літературної мови. Морфологія / за ред. К. Г. Городенської. Київ : Видав. дім Дмитра Бураго, 2017. 752 с.
- Вінтонів М. О. Актуальне членування речення і тексту: формальні та функційні вияви : монографія. Донецьк : Донецький нац. ун-т, 2013. 327 с.
- Голянич М. І., Стефурак Р. І. Сучасна українська літературна мова. Лексикологія. Фразеологія. Лексикографія. Морфеміка. Словотвір : навч. посіб. Івано-Франківськ : Голіней, 2020. 374 с.
- Гонца І. С., Розгон В. В. Сучасна українська літературна мова : навч.-метод. посіб. для дистанційного навчання. Умань : ВПЦ "Візаві", 2017. 262 с.
- Донецька граматична школа професора Анатолія Загнітка: хрестоматія; за заг. ред. Ж. Краснобаєвої-Чорної; передмова Т. Космеди. Вінниця : ТВОРИ, 2021. 274 с.
- Дружинець М. Л. Українська орфоепія: історія, теорія, практика. Одеса : Одеський національний університет імені І.І. Мечникова, 2019. 122 с.
- Дружинець М. Л. Українське мовлення сучасної молоді України та зарубіжжя: нестійкі норми вимови. *Мова : класичне-модерне-постмодерне*. Київ : ДУХ І ЛІТЕРА, 2017. Вип. 3. С. 219–227.
- Дружинець М. Л., Романченко А. П. Сучасна українська мова : практикум. Одеса : Одес. нац. ун-т ім. І. І. Мечникова, 2022. 188 с.
- Загнітко А. Мовний простір граматики : монографія. Вінниця : ТОВ «ТВОРИ», 2018. 448 с.
- Загнітко А. П. Теоретична граматики української мови. Морфологія. Синтаксис. Донецьк : ТОВ «ВКФ «БАО», 2011. 992 с.
- Кобченко Н. Сучасна українська мова. Морфологія : навч.-метод. комплекс дисципліни; освітній рівень – бакалавр. Київ : НаУКМА, 2018. 61 с.
- Митько Н. А. Сучасна українська мова. Лексикологія. Матеріали для практичних занять : навч.-метод. посіб. Вінниця : ДонНУ імені Василя Стуса, 2019. 64 с.
- Мозер М. Історія української мови. Київ : ЛІКБЕЗ, 2018. 28 с.
- Монахова Т. В. Українська діалектологія : навч. посіб. для студ. вищих навч. закл. Миколаїв : Видавництво ЧДУ ім. Петра Могили, 2010. 128 с.
- Мойсієнко В. Історична діалектологія української мови. Північне (поліське) наріччя: підручник. Київ : ВЦ «Академія», 2016. 284 с.
- Олійник Е. В. Сучасна українська літературна мова: Морфологія : навч. посіб. Бердянськ : БДПУ, 2017. 223 с.

Павлик Н. В., Юносова В. О. Сучасна українська літературна мова: Лексикологія. Фразеологія. Лексикографія : навч. посіб. Мелітополь : Видавничий будинок Мелітопольської міської друкарні, 2018. 228 с.

Панцьо С. Є. Українська діалектологія: практикум : навч.-метод. посіб. Тернопіль : Навчальна книга. Богдан, 2013. 132 с.

Розгон В. В. Фонетика, фонологія, графіка й орфографія сучасної української мови : навч.-метод. посіб. для студентів. Вид. 6-е, доп. і переробл. Умань : ФОП Жовтий, 2014. 168 с.

Семенюк О.А. Сучасна українська літературна мова. Вступ. Фонетика. Фонологія. Морфонологія. Орфоєпія. Графіка. Орфографія: збірник вправ і завдань. Вид. 2-е, доповнене і перероблене. Івано-Франківськ : Видавець Голіней О.М., 2018. 168 с.

Сучасна українська літературна мова: фонетика, орфоєпія, графіка, орфографія : навч.-метод. посіб. для студентів-філологів вищих навчальних закладів / уклад. З. І. Комарова, В. В. Розгон. Умань, 2014. 213 с.

Сучасна українська мова: Лексикологія. Фонетика : підручник / А. К. Мойсієнко, О. В. Бас-Кононенко, В. В. Берковець та ін.; за ред. А. К. Мойсієнка. Київ : Знання, 2013. 340 с.

Хрустик Н. М. Сучасна українська літературна мова. Морфеміка. Словотвір : підручник. Одеса : Фенікс, 2015. 270 с.

Шевчук С. В., Кабиш О. О., Клименко І. В. Сучасна українська літературна мова. Київ : Алерта, 2017. 544 с.

Додаткова

Авраменко О. М., Блажко М. Б. Українська мова та література : Довідник. Завдання в тестовій формі : у II ч. Київ : Грамота, 2019. Ч. І. 496 с.

Бондар О. І. Мова: структура, суспільство, культура: збірник наукових статей. Одеса : ОРІДУ НАДУ, 2012. 230 с.

Бондар О. І., Карпенко Ю. О., Микитин-Дружинець М. Л. Сучасна українська мова. Фонетика. Фонологія. Орфоєпія. Графіка. Орфографія. Лексикологія. Лексикографія : навч. посіб. Київ : ВЦ «Академія», 2006. 368 с.

Венжинович Н. Ф. Фраземіка української літературної мови в контексті когнітології та лінгвокультурології : монографія. Ужгород : ФОП Сабов А. М., 2018. 463 с.

Гриценко П. Ю. Інформаційний простір діалектного тексту. *Діалекти в синхронії та діахронії: текст як джерело лінгвістичних студій* / Відп. ред. П. Ю. Гриценко. Київ : КММ, 2015. С. 100–118.

Гриценко П. Ю. Мова у просторі: від картографування до ареалогії : монографія. Київ : ТОВ «КММ», 2017. 438 с.

Громко Т. В. Методологія та досвід дескрипції говірки. Дніпро : Середняк Т.К., 2021. 452 с.

Дружинець М. Л. Діахронічна ретроспектива: українське усне мовлення за писемними пам'ятками. *Науковий вісник Дрогобицького державного педагогічного університету імені Івана Франка. Серія: «Філологічні науки» (мовознавство)* : зб. наук. праць. Дрогобич, 2017. № 8. Т.1. С. 76–80.

- Дружинець М. Л. Українське усне мовлення: психо- та соціофонетичний аспекти. Одеса : Одеський національний університет, 2019. 580 с.
- Дружинець М. Л. Фонетичне значення голосних звуків української мови: компаративний аспект. *Materialele conferintei stintifice internationale «Relevanta si calitatea formarii universitare competente pentrupresent si viitor»*. Balti : S.n., 2016. С. 117–121.
- Кондратенко Н. В. Синтаксис українського модерністського і постмодерністського художнього дискурсу : монографія. Київ : Видавничий дім Дмитра Бураго, 2012. 328 с.
- Корнієнко І. Сучасна українська літературна мова : навч.-метод. посіб. Ч. 1 : Граматика. Словотвір. Морфеміка. Морфологія. Іменні частини мови. Миколаїв : Іліон, 2014. 208 с.
- Літературна норма і мовна практика : монографія / Єрмоленко С. Я., Биби́к С.П., Коць Т. А., Сьота Г. М., Чемеркін С. Г. / за ред. С Я. Єрмоленко. Ніжин : Аспект-Поліграф, 2013. 320 с.
- Ніка О. Історія української літературної мови : навч. посіб. Київ : ВД «Освіта України», 2013. 316 с.
- Погиба Л. Г., Голіченко Л. М., Кавера Н. В., Житар І. В. Культура української мови та практична стилістика. Київ : Кондор-Видавництво, 2016. 197 с.
- Поповський А. М. Південноукраїнські джерела в історії формування української літературної мови : монографія. Дніпро : Ліра, 2018. 324 с.
- Романченко А. П. Українська мова за професійним спрямуванням : навч.-метод. посіб. : у 2 ч. Частина 1. Одеса : Астропринт, 2012. 92 с.
- Романченко А. П. Ядро, центр та периферія українських зоофразеологізмів. *Науковий вісник Ужгородського університету*. Серія: Філологія. Ужгород : П. П. Данило С. І., 2020. Вип. 2 (44). С. 299-303.
- Романченко А. П., Хрустик Н. М. Етимологія, словотвірні та прагматичні особливості офіційних назв автомобілів. *Записки з українського мовознавства*. 2016. Вип. 22. С. 52-60.
- Селіванова О. О. Світ свідомості в мові : монографічне видання. Черкаси : Ю. Чабаненко, 2012. 488 с.
- Сучасна українська літературна мова : підручник / за ред. М. Я. Плющ. Київ : Вища шк., 2003. 430 с
- Сучасна українська літературна мова: Підручник / М. Я. Плющ, С. П. Бевзенко, Н. Я. Грипас та ін.; за ред. М. Я. Плющ. 7-ме вид., стер. Київ : Вища шк., 2009. 430 с.
- Фаріон І. Мовна норма : знищення, пошук, віднова (культура мовлення публічних людей) : монографія. Вид. 3-те, доп. Івано- Франківськ : Місто НВ, 2013. 332 с.
- Druzhynets M. Psychophonosemantics of Ukrainian voiceless sounds (two stage experimental research). *Science and society*. Accent Graphics Communications & Publishing. Hamilton, Canada, 2017. P. 103 –110.
- Druzhynets M. Ukrainian oral speech on the diachronic level: orthoepy of the first printed sources of the 19th century. *Topical Issues of Science and Education*. Warszawa, 2017. Vol. 2. P. 41–46.

Klajn I. Gramatika srpskog jezika. Beograd : Zavod za udzbenike i nastavna stedstva. 2005. 286 s.

Krčmová M. Fonetika a fonologie. Brno : Masarykova univerzita, 2008. 155 c.

Довідкова

Головащук С. І. Словник-довідник з українського літературного слововживання. 2-ге вид., випр. Київ : Наук. думка, 2010. 432 с.

Голянич М. І., Іванишин Н. Я., Ріжко Р. Л., Стефурак Р. І. Лінгвістичний аналіз тексту : словник термінів / за редакцією М. І. Голянич. Івано-Франківськ : Сімик, 2012. 392 с.

Городенська К. Українське слово у вимірах сьогодення. Київ : КММ, 2014. 124 с.

Деркач Л. М. Практикум з лінгвістичного розбору : навч.-метод. посіб. Луцьк : ПП Іванюк В. П., 2020. 40 с.

Загнітко А. Словник сучасної лінгвістики : поняття і терміни. Донецьк : ДонНУ, 2012. Т. 2. 350 с.

Лукаш Г. П. Словник конотативних власних назв. 2-е вид., перероб. і доп. Вінниця : ДонНУ імені Василя Стуса, 2017. 280 с.

Словник українських східнословобожанських говірок / уклад. : М. О. Волошинова, К. Д. Глуховцева, В. В. Леснова та ін.; заг. ред. К. Д. Глуховцева, В. В. Леснова. Вид. друге, зі змін. й допов. Київ : Талком, 2021. 407 с.

Словник української мови / керівник В. В. Німчук та ін.; Ін-т укр. мови НАН України, Всеукр. т-во «Просвіта» ім. Т. Шевченка. Київ : Просвіта, 2012. 1320 с.

Тлумачний словник термінів з освіти, наукознавства, стилістики та красномовства / уклад.: І. Є. Намакштанська, О. В. Романова, В. М. Левченко та ін.; за заг. ред. І. Є. Намакштанської, В. М. Левченка. Донецьк : Донбас, 2014. 507 с.

Український правопис / Ін-т мовознавства ім. О. О. Потебні НАН України, Ін-т укр. мови НАН України. Київ : Наук. думка, 2019. 391 с.

Електронні інформаційні ресурси

<http://library.zntu.edu.ua/res-libr-el.html> – “Бібліотека в мережі Internet”.

www.library.edu.ua.net/ – Державна науково-педагогічна бібліотека України імені В.О.Сухомлинського.

<http://www.ukrbook.net> – Книжкова палата України імені Івана Федорова.

<http://www.nbu.gov.ua> – Національна бібліотека України імені В.І. Вернадського.

<http://www.nplu.org> – Національна парламентська бібліотека України.

Journals.uran.i.ua – Наукова періодика України.

<http://onu.edu.ua/uk/> – сайт Одеського національного університету імені І. І. Мечникова.

<http://ukrainskamova.at.ua/publ/morfologija -i- pravopis/slovotvirimennikiv/6-1-0-87> – офіційний сайт української мови.

<http://www.mova.info/Pidruchn.aspx> – Повний електронний підручник з української мови.

<https://icorp.ulif.org.ua/dictua/> – Український мовно-інформаційний фонд НАН України.

4. ПРОГРАМА ФАХОВОГО ІСПИТУ З УКРАЇНСЬКОЇ ЛІТЕРАТУРИ

«Літопис Руський». Особливості композиції, використання легендарно-повістевого матеріалу. Проблема авторства.

«Слово о полку Ігоревім». Історія тексту пам'ятки й проблема його автентичності.

Літературна спадщина Павла Русина, Севастьяна Фабіяна Кленовича, Станіслава Оріховського.

Полемічна література. Критика соціальної дійсності в «Писанії до всіх, спільнов Лядської землі живущим», «Обличенії диявола-миродержця» Івана Вишенського.

Ораторсько-проповідницька проза Лазаря Барановича. «Літопис Самовидця». Патріотичний зміст історична достовірність сюжетів у творі.

Принципи створення образів історичних осіб у Літописі Самійла Величка. Алегорично-символічна інтерпретація предметів і явищ у збірці Івана Величковського «Млеко».

П'єса «Олексій, чоловік божий». Розвиток української історичної драматургії п'єса Феофана Прокоповича «Владимир». П'єса «Милість Божа» Інокентія Неруновича.

Григорій Сковорода й традиції української барокової поезії. Збірка «Сад божественних пісень». Архітектоніка, джерела сюжетів творів. Збірка «Басни Харьковскія».

Творчість Івана Котляревського («Енеїда», драматичні твори).

Сентименталізм і романтизм у прозі Г. Квітки-Основ'яненка.

Феномен творчості М. Костомарова (історична белетристика та драматургія).

Творчість П. Куліша. історико-філософські концепції письменника. Поетичний доробок «Руської трійці».

Творчість Тараса Шевченка: тематика, проблематика, поетичне новаторство, сучасний стан вивчення.

Особливості стильової манери Марка Вовчка.

Проза Бориса Грінченка. Жанрова своєрідність.

Історико-романтична проза Михайла Старицького.

«Театр корифеїв» і його роль у становленні українського театру. Драматургія Марка Кропивницького, Михайла Старицького, Івана Карпенка-Карого.

Естетичні орієнтири українського модернізму. Символізм. Декаданс. Імпресіонізм. Експресіонізм. Неоромантизм. Неореалізм.

«Молода муза» і «Українська хата»: літературна критика періоду раннього модернізму. Естетична платформа «Молодої музи»: стильові й проблемно-тематичні домінанти лірики П. Карманського, С. Твердохліба, В. Пачовського та ін.

Творчість І. Франка. Лірика. Проза. Драматургія. Літературно-критична діяльність митця.

Творчість Лесі Українки. Лірика. Драматичні твори. Леся Українка як теоретик неоромантизму.

Творчість Ольги Кобилянської. Новелістика та романи.

Творчість М. Коцюбинського. Особливості стильової манери письменника.

Творчість В. Стефаника. Своєрідність поетичного мислення письменника.

Творчість В. Винниченка: жанрово-стильові модифікації прози, жанрові особливості драматургії, філософія конкордизму.

Жанрова і тематична поліфонія поезії М. Вороного. Поетичні альманахи. Перекладацька та театрознавча діяльність М. Вороного (Книга «Театр і драма», 1913).

Неоромантичні мотиви лірики Олександра Олеся. Драматургія Олександра Олеся й естетика символізму («По дорозі в казку»). Філософські парадигми драматичних етюдів.

Літературна дискусія та літературні угруповання 1920-х років. Роль Миколи Хвильного та позиція Миколи Зерова. Наслідки дискусії.

Творчість Павла Тичини. «Сонячні кларнети» як естетична програма творчості поета. Аналіз поезій та поем («Золотий гомін», «Скорботна матір», «Сковорода», «Загупало в двері прикладом», «Голод»).

Естетичні принципи творчості Микола Зерова, Максима Рильського, М.Драй-Хмари, П. Филиповича.

Творчість В. Сосюри. Провідні мотиви, поетичний стиль («Знову місто моє», «Україно моя», «Сльози», «Третя рота»).

Провідні поетичні мотиви лірики Є. Плужника.

Стильові домінанти та тематичні орієнтири прози Миколи Хвильового («Редактор Карк», «Я (Романтика)», «Санаторійна зона» та ін.).

Новелістика Григорія Косинки («На золотих богів», «Гармонія», «Змовини»).

Творчість В. Підмогильного («Місто», «Третя революція»).

Експериментальна проза Віктора Петрова (Домонтовича) («Дівчинка зведмедиком», «Без ґрунту»).

Кіноекспресіонізм творчості Ю. Яновського («Майстер корабля»). Особливості роману «Чотири шаблі».

Тематичне та жанрове розмаїття творчості Остапа Вишні.

Проза Б. Антоненка-Давидовича («Совість», «За ширмою»).

Драматургія Миколи Куліша («97», «Народний малахій», «Патетична соната»).

Поезія Б.-І. Антонича (Книга Лева», «Зелена Євангелія»).

Естетичні орієнтири «Празької школи». Творчість Олени Теліги, Олега Ольжича, Наталії Лівацької-Холодної, Оксани Лятуринської.

Поезія Є. Маланюка. Синтез неоромантичних, символістських і неокласичних тенденцій у ліриці поета.

Кіноповісті О. Довженка (Україна в огні», «Зачарована Десна»).

Проза У. Самчука («Марія»). Особливості стильової манери письменника.

Проза В. Барки («Жовтий князь»). Особливості стильової манери письменника.

Спадщина І. Багряного (Сад гетсиманський», «Тигролови»).

Творчість Олесея Гончара. Романи «Людина і зброя», «Собор».

Проза Михайла Стельмаха («Гуси лебеді летять», «Щедрий вечір», «Чотири броди»).

Політичні витоки та естетичні наслідки шістдесятництва. Творчість Дмитра Павличка. Лірика Ліни Костенко. Історіософська концепція романів у віршах «Маруся Чурай», «Берестечко».

Поезія Миколи Вінграновського. Неонародницький пафос лірики В. Симоненка. Екзистенційні мотиви лірики В. Стуса. Філософсько-метафорична лірика І. Драча.

Концепція людини і дійсності у новелістиці Григора Тютюнника.

Поезія нью-йоркської групи (Б. Рубчак, Б. Бойчук, О. Зуєвський, Ю. Тарнавський).

Постмодерна стилістика лірики Емми Андіївської.

Творчість Павла Загребельного («Роксолана», «Я, Богдан», «Тисячолітній Миколай»).

Історична проза Р. Іваничука («Мальви», «Орда»).

Київська школа поезії. Творчість М. Воробйова, В. Кордуна, В. Голобородька.

Проза В. Шевчука («Дім на горі»).

Проза Ю. Мушкетика («Смерть Сократа», «Гетьманський скарб»).

Поезія кінця ХХ – початку ХХІ століття. Літературні угруповання 1980–1990-х років («Бу-Ба-Бу», «ЛУГОСАД», «Червона Фіра» та ін.).

Романістика Ю. Андруховича («Перверзії», «Дванадцять обручів»).

Проза Оксани Забужко («Казка про калинову сопілку»).

Творчість Марії Матіос («Солодка Даруся»).

Творчість Сергія Жадана («Ворошиловград»).

Жанрові модифікації сучасної української драматургії (О. Ірванець, Неда Неждан, Леся Демська та ін.).

5. РЕКОМЕНДОВАНА ЛІТЕРАТУРА ДЛЯ ПІДГОТОВКИ З УКРАЇНСЬКОЇ ЛІТЕРАТУРИ

Основна

- Білоус П. В. Теорія літератури : навч. посіб. Київ : Академвидав, 2013. 328 с
- Гундорова Т. І. Післячорнобильська бібліотека. Український літературний постмодернізм. Вид. 2-е, випр. і доп. Київ : Критика, 2013. 344 с.
- Козлик І. Літературознавчий аналіз художнього тексту / твору в умовах сучасної міжнаукової та міжгалузевої взаємодії. *Vychází péčí Středoevropského centra slovanských studií ve spolupráci s Českou asociací slavistů a Ústavem slavistiky Filozofické fakulty Masarykovy univerzity*. Brno, 2020. 238 с.
- Боронь О. Рання проза Пантелеймона Куліша і повісті Шевченка Спадщина Кобзаря Дармограя: джерела, типологія та інтертекст Шевченкових повістей : монографія. Київ : Критика, 2017. С. 203 – 223.
- Бунтарки: нові жінки та модерна нація. Упор. В. Агеєва. Київ : Смолоскип, 2020. 368 с.
- Вільна Я. Ідеали української інтелігенції 90-х рр. ХІХ ст. в художній інтерпретації І. Нечуя-Левицького. *Проблеми сучасного літературознавства*. Одеса : Астропринт, 2018. № 27. С. 74–86.
- Гнатюк М. І. Франко і питання теорії літератури. Київ : Академвидав, 2010. 240 с.
- Голобородько Я. Ю. Поетична істинологія Ліни Костенко: до ювілею поетеси. *Вивчаємо українську мову та літературу*. 2010. № 9. С. 2–5.
- Деркач О. Жінка й Україна – величні постаті повісті «Україна в огні» О. П. Довженка. *Українська мова і література в школах України*. Київ : Педагогічна преса, 2014. № 5. С. 64–69.
- Дзюба Т. Принцип фольклорно-етнографічної достовірності від Андрія Царинного до Пантелеймона Куліша. *Слово і час*. 2016. № 4. С. 41–47.
- Жулинський М. Пантелеймон Куліш. Будитель національної самосвідомості. *Українська література. Творці і твори*. Київ : Либідь, 2011. С. 142–165.
- Зубрихіна О. Композиційні особливості історичної повісті Марка Вовчка «Маруся». *Слово і час*. 2018. № 3. С. 59–69.
- Ковалець Л. Театр як життя: драма Юрія Федьковича «Довбуш» в аспекті біографічному. *Слово і час*. 2011. № 10. С. 65–73.
- Ковалів Ю. Українська проза на шляху від епізації до ліризації Історія української літератури кінець ХІХ – поч. ХХІ ст. У десяти томах. Т. 2. У пошуках іманентного сенсу. Київ : Академія, 2013. С. 9–58.

Додаткова

- Астрахан Н. І. Методологія літературознавства: від ХХ до ХХІ століття. *Science and Education a New Dimension. Philology*, II (5). 2014. Issue 28. P. 34–37.
- Білоус П. В. Літературна медієвістика. Вибрані студії : У 3-х томах. Житомир, 2011. Т. 1. Зародження української літератури. 376 с.

- Білоус П. В. Літературний процес X – першої половини XIII ст. *Історія української літератури: у 12 томах / За редакцією В. Дончика. Т. 1. Давня література (X – першої половини XVI ст.)*. Київ : Наукова думка, 2013. С. 89-112.
- Бовсунівська Т. Когнітивна жанрологія і поетика : монографія. Київ : ВПЦ «Київ. ун-т», 2010. 180 с.
- Висоцька Н. Єдність множинного. Американська література кінця XX – початку XXI ст. у контексті культурного плюралізму. Київ : Вид. центр КНЛУ, 2010. 456 с.
- Віннічук А. Історія української літератури першої половини XIX століття : навч.-метод. посіб. Вінниця : ДОД ВДПУ, 2017. 206 с.
- Гундорова Т. Транзитна культура. Симптоми постколоніальної травми : статті та есеї. Київ : Грані-Т, 2013. 275 с.
- Гундорова Т., Матусяк А. Постколоніалізм. Генерації. Культура. Київ : Лаурис, 2014. 336 с.
- Двуличанська О. А. Історія української літератури: інтегрований курс : навч.-метод. посіб. для орг. самостійної роботи й підготов. до модульної роботи студ. Хмельницький : Вид-во «Богдан-М», 2017. 150 с.
- Джиджора Є. В. Exordium у киеворуській агіографії XI-XIII ст.: різновиди авторських інтенцій до читача. *Літературознавчий дискурс від бароко до постмодерну*: колект. монографія / упорядник, науковий редактор Н. М. Левченко. Київ-Люблін-Харків : Майдан, 2020. С. 42-54.
- Джиджора Є. В. Автор-традиціоналіст у середньовічному творі: форми взаємодії з читачем. *Літературознавчий дискурс від бароко до постмодерну*: колект. монографія. Київ-Люблін-Харків : Майдан, 2020. С. 55-66.
- Джиджора Є. В. Гімнографія Києвської Русі XI-XIII ст.: структурне ціле канону мінейного циклу : монографія. Одеса : Астропринт, 2018. 480 с.
- Джиджора Є. В. Структурні властивості символу у середньовічному літературному творі. *Слово і час*. Київ, 2016. № 1. С. 13-18.
- Дзюба І. Чорний романтик Сергій Жадан. Київ : Либідь, 2017. 112 с.
- Доманська Е. Історія та сучасна гуманітаристика: дослідження з теорії знання про минуле. Київ : Ніка-Центр, 2012. 264 с.
- Історія української літератури : у 12 т. / Національна академія наук України, Інститут літератури ім. Т. Г. Шевченка НАН України. Т. 4 : Тарас Шевченко / наук. ред. М. Жулинський. Київ : Наук. думка, 2014. 783 с.
- Ковалів Ю. І. Жанрово-стильові модифікації в українській літературі : монографія. Київ : ВПЦ «Київський університет», 2012. 191 с.
- Ковалів Ю. Історія української літератури: кінець XIX – поч. XXI ст. : підручник : у 10 т. Київ : Академія, 2015. Т. 4 : У сподіваннях і трагічних зламах. 2015. 576 с.
- Ковалів Ю. Історія української літератури: кінець XIX – поч. XXI ст.: підручник: У 10 т. Т. 7. Випробування репресіями і війною. Київ : Академія, 2020. 528 с.
- Констанкевич І., Сірук В. Сучасна українська література: стилі, покоління,

творчі індивідуальності: навч. посіб. для студентів вищих навчальних закладів. Луцьк: Вид-во Волинського національного університету імені Лесі Українки. 2012. 327 с.

Моренець В. П. Людина в часі (філософські аспекти української літератури ХХ -ХХІ ст.) / упоряд. В. Моренець, М. Ткачук; наук. ред. В. Моренець; Нац. ун-т «Києво-Могилянська академія». Київ: Пульсари, 2010. 275 с.

Прихода Я. Репертуар «Приватної колекції» у пропагуванні позитивного візерунка української літератури. *Вісник Книжкової палати*. 2016. № 11. С. 3–7.

Райбедюк Г. Вивчення творчості українських поетів-дисидентів: навч.-метод. посіб. Ізмаїл: РВВ ІДГУ, 2012. 540 с.

Сторі Дж. Теорія культури та масова культура / пер. з англ. Харків: Акта, 2010. 357 с.

Довідкова

Леся Українка. Енциклопедія життя і творчості. URL: <https://www.l-ukrainka.name/> (дата звернення: 01.04.2024).

Шевченківська енциклопедія: В 6 т. Київ: НАН України, Ін-т л-ри ім. Т. Г. Шевченка, 2012. Т. 1: А–В. 744 с.; Т. 2: Г–З. 760 с.; 2013. Т. 3: І–Л. 888 с.; Т. 4: М–Па. 808 с.; 2015. Т. 5: Пе–С. 1040 с.; Т. 6: Т–Я. 1120 с.

Давня українська література: словник-довідник: 650 статей / за ред. П. Білоуса; авт.-уклад.: Б. Білоус, П. Білоус, О. Савченко. Київ: Академія, 2015. 208 с.

Словник-довідник літературознавчих термінів / Упор.: О. В. Бобир, В. Й. Буденний, О. Б. Мамчич, Н. П. Нікітіна; за ред. О. В. Бобиря. Чернігів: ФОП Лозовий В.М., 2016. 132 с.

Сотська Г., Шмельова Т. Словник мистецьких термінів. Херсон: Видавництво «Стар», 2016. 52 с.

Енциклопедичний словник символів культури України / за заг. ред. В. П. Коцура, О. І. Потапенка В. В. Куйбіди. 5-е вид. Корсунь-Шевченківський: ФОП Гаврищенко В.М., 2015. 912 с.

Електронні інформаційні ресурси

<http://www.ukrlib.com.ua> – бібліотека української літератури

<http://lucl.lucl.kiev.ua> – публічна бібліотека імені Лесі Українки

http://lucl.lucl.kiev.ua/start/lit_ukr.html – українська література. (Каталог сайтів з літературою українською мовою)

<http://www.ukrlib.com.ua> – найбільша в інтернеті електронна бібліотека української літератури

<http://www.rozum.g.ua/> – літературознавчі словники.

6. КРИТЕРІЇ ОЦІНЮВАННЯ ФАХОВОГО ІСПИТУ

Зміст тестових завдань визначено Програмою фахового іспиту для вступу на здобуття ступеня магістра за освітньо-професійною програмою «Українська мова та література». Результат фахового випробовування оцінюють за шкалою **від 0 до 100 балів**.

Тест для фахового іспиту складається з **50** (25 – з української мови та 25 – з української літератури) тестових завдань закритого типу. До кожного завдання подано чотири варіанти відповідей (А, Б, В, Г), з яких **лише один правильний**. За правильне виконання одного тестового завдання нараховується **2 бали**.

Тестове завдання із вибором однієї правильної відповіді	Кількість балів
Неправильна відповідь	0 балів
Указано більше однієї відповіді	0 балів
Відповідь відсутня	0 балів
Правильна відповідь	2 бали
Мінімальна кількість балів	12 (6 правильних відповідей).
Максимальна кількість балів	100 (всі правильні відповіді).
Менше як 6 правильних тестових відповідей (0,1,2,3,4,5)	«не складено»